

ОБЛІК ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА У ТОВАРИСТВАХ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ ВЕСЕЛІНІВСЬКОГО РАЙОНУ

О.М.Ястремська, магістрант

Миколаївський державний аграрний університет

Науковий керівник кандидат економічних наук, доцент Н.В.Потриваєва

У статті розглянуто склад та структуру грошової виручки від реалізації сільськогосподарської продукції, а також – склад та структуру майна в товариствах з обмеженою відповідальністю Веселинівського району у 2004-2006 роках. Визначено наявні проблеми в обліку продукції сільськогосподарського виробництва і основні напрями їх вирішення.

В умовах ринкової економіки значну роль відіграє бухгалтерський облік, без знання якого неможливо ефективно керувати діяльністю підприємства.

Сільськогосподарські підприємства є суб'єктами підприємницької діяльності. Їхні види визначаються за формами власності і формами господарювання. Функціонування сільськогосподарських підприємств різних форм власності регламентується Конституцією України, Земельним кодексом України, а також Законами України: "Про власність", "Про підприємництво", "Про господарські товариства" та іншими законодавчо-нормативними актами.

На сьогодні формується і відпрацьовується господарський механізм діяльності таких типів підприємств, що потребує відповідної побудови обліку в них, для забезпечення потреб управління на перехідний період.

Складність сільськогосподарського виробництва полягає в тому, що практично неможливо і, в першу чергу, з фінансово-організаційної точки зору, сільгоспвиробникам ефективно працювати і в галузі виробництва (вирощування) сільськогосподарської продукції, і в галузі її збуту.

З огляду на вище викладене, питання щодо обліку продукції сільськогосподарського виробництва, при всій складності ведення сільського господарства, набувають актуального значення і потребують дослідження.

Питання вдосконалення обліку продукції сільськогосподарського виробництва розглядали Ф.Ф. Бутинець, О. Біркова, І. Герасимук, З. Гулик, М. Кухарський, М.Ф. Огійчук, Г. Пустовіт, П.Т. Саблук, Н. Сарана, Л. Сук, П. Сук, та інші вчені. Ними подаються різні пропозиції щодо удосконалення обліку сільськогосподарської продукції. Проте постійні зміни в законодавстві щодо оцінки та обліку готової продукції створюють додаткові проблеми для обліковців.

Метою даної статті є дослідження обліку продукції сільськогосподарського виробництва та запропонування найбільш оптимальних заходів щодо його вдосконалення.

Об'єктом дослідження було обрано товариства з обмеженою відповідальністю Веселинівського району, де сільськогосподарська продукція представлена виробництвом пшениці, ячменю, вівса, соняшнику, молока та вищущування ВРХ (в живій масі).

Основна маса виробленої продукції в товариствах з обмеженою відповідальністю реалізується переробним підприємствам. Частина сільськогосподарської продукції може бути реалізована на ринку, працівникам підприємства, за готівку, через комерційні структури, обмінена на промислові товари, через товарні біржі за цінами, що складаються в процесі реалізації, або за домовленістю сільськогосподарського підприємства з покупцями.

Розглянемо склад та структуру грошової виручки від реалізації сільськогосподарської продукції та майна в досліджуваних сільськогосподарських підприємствах (табл.1). Аналіз даних щодо структури і розміру грошової виручки від реалізації сільськогосподарської продукції в товариствах з обмеженою відповідальністю Веселинівського району (табл.1) довів, що найбільшу питому вагу в рослинництві має грошова виручка від реалізації зернових (65,8%), а у тваринництві – продукція скотарства (5%).

Дані показники не є втішними, оскільки тваринництво знаходиться у стані занепаду та збитковості. Причиною цього є висока ціна кормів та неприбутковість галузі, а сучасні приватні підприємці не намагаються змінити сьогоднішню ситуацію через нововведення чи інновації.

Таблиця 1

**Склад та структура доходу (виручки) від реалізації сільськогосподарської продукції у товариствах з обмеженою відповідальністю
Веселинівського району**

Галузі та види продукції	2004р.	2005р.	2006р.	В середньому за 3 роки	Структура, % по с.-г. продукції
Зерно	4463,9	5227,7	3360,8	13052,4	65,8
Соняшник	1240,2	2765,5	1368,9	5374,6	27,1
Цукровий буряк	4,6	-	-	4,6	0,1
Інша продукція рослинництва	33,4	54,3	13,5	101,2	0,5
Разом по рослинництву	5742,1	8047,5	4743,2	18532,8	93,4
Скотарство, всього,	338,2	414,9	237,7	995,8	5,0
в т.ч.: молоко	132,3	286,7	101,7	520,7	2,6
вирощування ВРХ (в живій масі)	205,9	128,2	136,2	470,3	2,4
Свинарство, всього,	47,2	54,4	32,3	133,9	0,7
в т.ч.: вирощування свиней (в живій масі)	47,2	54,4	32,3	133,9	0,7
Інша продукція тваринництва	60,5	83,7	45,2	189,4	1,0
Разом по тваринництву	445,9	553,0	315,4	1314,3	6,6
Всього по с/г виробництву	6188,0	8600,5	5058,6	19847,1	100,0

Важливим також було проведення аналізу складу та структури майна в товариствах з обмеженою відповідальністю для визначення питомої ваги готової продукції у складі господарських засобів (табл.2). Дані таблиці 2 свідчать, що у товариствах з обмеженою відповідальністю Веселинівського району готова продукція має досить суттєву частку, особливо в 2004 році (16,4%). У 2005 та 2006 роках ця частка значно зменшилася, а саме, у 2006 році, порівняно з 2004 роком, її обсяги скоротилися у 2,5 рази, що звісно є негативним результатом для подальшого розвитку галузі та підприємств в цілому. Даний факт вимагає уваги від підприємств до аналізу факторів, які спричинили такий результат.

Не останню роль у формуванні результатів сільськогосподарської діяльності відіграють зміни у нормативно-правовій базі, які відбуваються безперервно, так з 1 січня 2003 р. набрав чинності міжнародний стандарт бухгалтерського обліку “Сільське господарство”. В Україні аналогічне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 “Біологічні активи” набрало чинності з 1 січня 2007

Таблиця 2

**Склад та структура майна у товариствах з обмеженою відповідальністю
Веселинівського району**

Склад господарських засобів	2004р.		2005р.		2006р.		Відхилення даних 2006р. від даних 2004 року	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	п.п.
Необоротні активи, всього	1408,4	17,3	434,9	4,7	3108,8	42,8	1772,3	25,5
в т.ч.: незавершене будівництво	57,0	0,7	170,1	1,8	102,1	1,4	45,1	0,7
основні засоби: залишкова вартість	1351,4	16,6	264,8	2,9	3078,7	42,4	1727,3	25,8
Оборотні активи, всього								
в т.ч.: виробничі запаси	6714,5	82,7	8778,1	95,3	4151,7	57,2	-2634,7	-25,5
виробничі запаси	1236,6	15,2	1085,5	11,8	1018,2	14,0	-218,4	-1,2
незавершене виробництво	1926,1	23,7	2261,6	24,5	1474,0	20,3	-452,1	-3,4
Готова продукція	2031,6	25,0	845,0	9,2	799,0	11,0	-1232,6	-14,0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	830,1	10,2	3419,5	37,1	385,5	5,3	-444,6	-4,9
Інші оборотні активи	690,1	8,5	1166,6	12,7	403,0	5,6	-287,1	-2,9
Разом	8122,9	100,0	9213,0	100,0	7260,5	100,0	-862,4	X

року. Запропоновано новий порядок обліку в сільському господарстві, який не має широкого застосування у світовій практиці, а в Україні це робиться вперше. З'явилася низка невирішених методологічних і практичних питань, пов'язаних з веденням обліку біологічних активів, зокрема, уточнення їх складу, оцінка, визнання фінансових результатів.

Біологічний актив, згідно з П(С)БО 30 — це тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди. Таким чином, мова йде про тварин, рослини та їх біологічні перетворення. Розглядаючи П(С)БО 30, можна виділити безліч нових понять та термінів, але дискусій про їх зміст та значення буде ще більше.

В основу побудови обліку будь-яких активів та пасивів покладено їх класифікацію. Тому справедливо, що у Методичних рекомендаціях дається класифікація біологічних активів, яка необхідна для розуміння їх змісту і ведення обліку, виділено довгострокові та поточні біологічні активи, які включають до свого складу різні види рослин і тварин. Поряд з цим триває не єдина дискусія та висувається не одна пропозиція.

Методичними рекомендаціями пропонується (п. 5.19) поточні біологічні активи, справедливу вартість яких на дату балансу достовірно визначити неможливо, які не досягли зрілості та технологічний процес їх створення не завершено, обліковувати як незавершене виробництво та оцінювати за виробничою собівартістю. З нашої точки зору, це логічна позиція. Адже об'єктом обліку біологічних активів є саме рослина, а не продукт її вирощування, який є сільськогосподарською продукцією. Площі незібраних культур на ринку продаються не часто, тобто відсутній вільний активний ринок, тому логічно їх відображати за собівартістю, яка і виражає їх справедливу вартість.

Найбільш дискусійним залишається питання оцінки біологічних активів. П(С)БО 30 “Біологічні активи” передбачає, що біологічні активи відображаються на дату проміжного і річного балансу за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу. Поточні біологічні активи, справедливу вартість яких на дату балансу достовірно визначити неможливо, визначаються та відображаються за первісною вартістю.

Методологія обліку, що встановлена П(С)БО 30 “Біологічні активи”, передбачає визначення фінансового результату від первісного визнання сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів з наступними уточненнями його на кожен дату

балансу та на дату реалізації. Саме це і є головним нововведенням. Воно полягає в тому, що в сільському господарстві визначатиметься фінансовий результат під час виходу продукції із виробництва не в момент її реалізації, як це здійснюється у всій решті галузей економічної діяльності. В цьому визначається основна проблема, сутність якої полягає в тому, чи потрібно в сільському господарстві створювати свою галузеву принципово відмінну бухгалтерію в частині визначення та обліку фінансових результатів.

Особливість сільськогосподарського виробництва якраз і полягає в тому, що тут використовуються біологічні активи, які здатні до біологічної трансформації і до відтворення самих себе. Отже, потрібно враховувати ці процеси. Але облік, на нашу думку, має бути побудований таким чином, щоб були дотримані його принципи, а одержану інформацію можна було б порівнювати і одержані дані були б співставними з показниками різних підприємств.

Отже, у зв'язку з введенням з 1 січня 2007 року П(С)БО 30 "Біологічні активи" залишається багато невирішених питань з ведення обліку та складання фінансової звітності на сільськогосподарських підприємствах, але вирішувати дані питання необхідно якомога скоріше, адже від правильної оцінки та ведення обліку сільськогосподарської продукції та біологічних активів залежить подальший розвиток та функціонування не тільки товариств з обмеженою відповідальністю Веселинівського району, а й усіх сільськогосподарських підприємств.